

Asia: VN/18780/2023-LVM-180

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi)

Lausunnonantajan lausunto

Vastaavatko strategiset linjaukset (ml. alueelliset painotukset) valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita?

Suunnitelman strategisissa linjauksissa uusi painotus turvallisuuteen on tärkeä ja luo päätöksentekoon vahvasti huomioitavan näkökulman. Lisäksi linjauksissa on mahdollisimman paljon uskallettava siirtyä perinteisestä kysyntäpohjaisesta ajattelusta tarjonta-pohjaiseen kasvua mahdollistavaan suuntaan, erityisesti kansainvälisen saavutettavuuden osalta.

Tämä koskee erityisesti maakuntien lentoliikennettä, jossa palvelutarjonta ei enää kuvaa todellista kysyntää. Siksi on tärkeä luoda erillinen suunnitelma, jolla lentoliikenteen mallit vastaavat paremmin elinkeinoelämän tehokkuuden vaateeseen. Lentoliikenteen aluetaloudellinen merkitys on suuri ja siksi panostus maakunnallisiin lentoyhteyksiin tulee irrottaa hyötykustannusajattelusta ja arvioida vaikuttavuus välillisesti.

Suunnitelman aluekohtaiset painotukset ovat oikeansuuntaisia, mutta aluerajausten ollessa kovin laajoja, yksinkertaistavat ne alueiden erityispiirteet turhan voimakkaasti. Kilpailukyvyyn kehittymisen vuoksi alueilla on ymmärrettävä huomattavasti tarkemmin elinkeinoelämän ja vientiteollisuuden kuljetusreitit sekä huoltovarmuuden muuttuneita vaatimuksia. Tästä on laadittu maakuntien alueilla useita hyviä selvityksiä.

On hyvä, että poikittaisyhteyksien kehittäminen on mainittu ja sen tulisi johtaa entistä tehokkaammin alueiden yli tapahtuvien, osin uusienkin liikennehankkeiden priorisointiin. Satamien yhä korostuneempi rooli on tuotu hyvin esiin ja meriliikenteen kehittämisen painopiste on oikea. Läntisen Suomen uudet meriyhteydet länsirannikolta Ruotsiin muodostunevat merkittäviksi huoltovarmuuden kannalta. Länsi-Suomen merkitys kansainvälisessä liikenteessä korostuu, mikä tulisi huomioida liikenneinfraan panostettaessa.

Muutos työelämässä on luonut uudenlaista työmatkaliikennettä. Etätöiden muuttuminen hybridityöksi aiheuttaa enemmän pitkiä työmatkoja, joita kuljetaan harvemmin. Siksi linjaus maakuntakeskusten välisen liikenteen kehittämisestä on hyvä ja tärkeä.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen toimenpiteistä?

Valtion rooli infrahankkeissa tulee olemaan merkittävä ja strateginen. Toimenpiteiden joustavuutta on myös tärkeä lisätä elinkeinoelämän tulevaisuutta tukevaksi niin, että voidaan vahvasti huomioida investointien ja laajennusten tarpeet niiden elinkaaren eri vaiheissa, erityisesti ennakoiden niiden rakentamisvaiheita.

On välttämätöntä luoda myös kasvun edellytyksiä, joihin kuuluvat vaikka työalueiden välistä liikkuvuutta vahvistava Rauman henkilöraide liikenteen käynnistäminen sekä Satakunnan satamayhteyksiin, huoltovarmuuteen ja sotilaalliseen liikkuvuuteen kytkeytyvän Pori-Parkano-Haapamäki -radan uudelleenkäyttöön.

Raskaan liikenteen käyttövoimien murroksen edistyessä taukopaikkojen optimaaliseen sijoittumiseen voidaan osin täydentävästi tarvita valtion koordinoitua tukitoimia myötävaikuttamaan jakelu- ja latausinfraan kehittämiseen.

On oleellista, että huoltovarmuuden, vientiteollisuuden ja matkailun kannalta merkittävät lentoyhteydet turvataan. Porin lentokenttä kuuluu määriteltäviin kansallisesti strategisesti tärkeisiin lentoasemiin koulutusprofiilinsa, kansainvälisen saavutettavuuden ja huomattavan aluetaloudellisen merkityksensä vuoksi (mm. kauppakamarien selvitys v. 2024).

Onko suunnitelmaluonnoksen rahoitus kohdennettu oikein rahoitusohjelman sisällä?

Rahoituksen osalta väyläverkon kehittämisen määrärahojen väheneminen v. 2029–2037 herättää huolta riittävytydellään. Tämä sisältänee myös huoltovarmuuden ja sotilaallisen liikkuvuuden tarpeet, joten kehittämisen mahdollistamiseen on hyvä luoda lisää valmiuksia EU-rahoituksen yhä enenevään hyödyntämiseen.

MAL-menettelyn kaltaista sopimuksellista yhteistyötä tulisi laajentaa kymmenen suurinta kaupunkia kattavaksi.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen vaikutusarvioinnista ja ympäristöarvioinnista (SOVA-laki 8.4.2005/200)?

Vaikuttavuuden arvioinnissa on tehty hyvää työtä tulevaisuusnäkökulman ja ennakoinnin lisäämisen saralla. Tätä tärkeää työtä on hyvä jatkaa ja suunnata painoarvoa entistä enemmän tuleviin mahdollistaviin vaikutuksiin.

Muut huomiot?

-

Nore Minna
Satakunnan kauppakamari